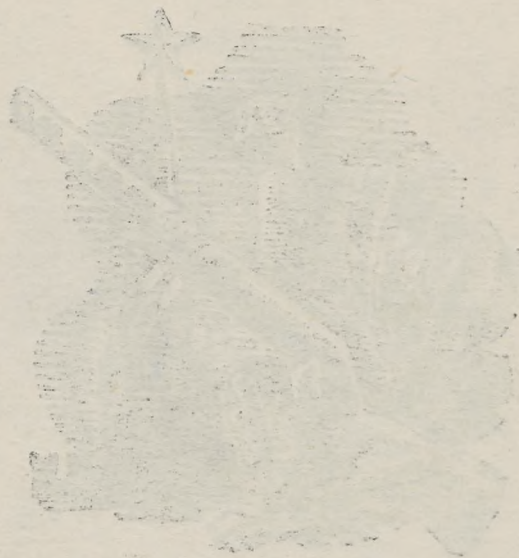


A 19.242

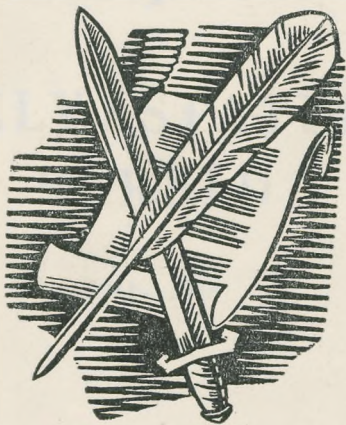
JOHANNES BARBARUS



RELVASTATUD
VÄRSID



JOHANNES BARBARUS / RELVASTATUD VÄRSID



Kaas ja vinjetid kunstnik
P. LUHTEINILT



JOHANNES BARBARUS



RELVASTATUD VÄRSID

1941—1943

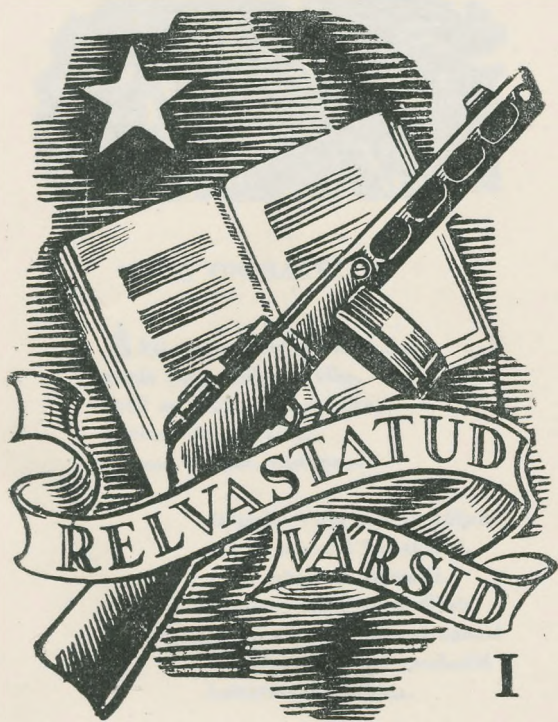
ENSV RIIKLIK KIRJASTUS

MOSKVA 1943

ENSV TA Fr. R. Kruizwoldi nim.
Kirjandusmuuseumi

Arhiivraamatukogu

1961:1740







AEG ON SAABUND

AEG on saabund — olla valmis,
kanda põues põlgust, viha,
nüüd on rauda vaja salmiks,
võitluse- ja võiduiha,
vaprust, julgust, vastupanu!

Haaraku värss eest ja küljelt,
loetud minutid kui tunnid,
mida märgivad annaalid,
vaenlane kui ründab ülbelt,
kus teutoonid, hullund hunnid
— võimuahneimad vandaalid
kustutamas verejanu.

Ärgaku meis ürgsed piinad,
meeltes mälestused mornid,
hetk mis minevikust hiivand:
orjapõlve nutunormid,
rõhumise raevud ranged,
kus meid vallutasid ordud,
ristirüütli: mõõk ja piibel!

Arvates, et kõik taas kordub,
tundes jälle tuuli tiibel,
nüüd, kus ammu suland hanged,
lilled lehvitavad lippu,
põllul võrsub vili haljas,
jultumus on tõusnud tippu:

— näeme saksa surmasõnne,
haakrist varrukal, mõõk paljas
käes, et lõigata me õnne
pooleks, mida töötav rahvas
tagund alasil, tööpingil,
teades, milline on väärtus
vabaduse õilsal kingil,
mis on loodud sütetahmas,
millest käsi, nagu määrdus,
hinge sädemeid vaid sadas,

mõttes tõustes leegiks, lõkkeks,
lauluna see vastu kajas
kõigis südames. Tõkkeks
ei saand olla mitmed sõnad,
viis kui ühtne — tuntud kõlad.

Aeg on saabund — liisk on heidet,
ei siin ole mingit kahtlust:
võit on meisse, mehed, peidet,
teritagem aina tahtlust!

Ei me lase endilt võtta,
mis maailma uueks sisuks,
ei ka siis, kui kõiki sõtta
ülbe vaenlane meid kisuks!

22. juuni 1941

MUUSIDE MOBILISATSIOON

EI saa olla rahu majas,
kui ta ümber roimar luusib.
Ei saa olla rõõmu kajas,
kui on peletatud muusid
välja vaikusest, idüllist,
jättes luule peene võrgu
meeleolu pitsist-tüllist...

Kui on elu Dante „Põrgu“,
ei siis tärka luuleaias
peenral meelespead ja nelgid,
kui maailmas kaares laias
sähvatavad sõjahelgid,—
kibuvits ja võhumõõgad
rünnakuks siis olgu valmis!
Veres õhetab kui hõõgab
raev ja viha paisuv salmis,
karasta siis ennast tules,
luuletaja, vaim et võidaks,
tarvis: relv et räägiks sules,
muus et sõjavankril sõidaks!

Ilu järele ehk maias,
asjata veel aega veedad
Kaotet, Leitud Paradiisis?

Küllap hiljem luuleaias
jälle õitsevad reseedad,
kostvad rõõmuhelid viisis!

.....

Ei saa olla rahu majas,
kui ta ümber roimar luusib.
Elame ses õilsas ajas,
kus on sõdurid ka muusid!...

Mai 1942

RELVASTATUD VÄRSS I

Moto: *Inter armas non silent musae!*

LUULETAJA, kas veel kärsid
olla erandlik — passiivne?
Asjata sa endas pärsid
rütme sõjakaid ja riime,
relvastet et oleks värsid.

Kas veel endamisi maldad
osavõtmatult nüüd tukku?
kui sind kutsuvad kõik kaldad,
keset hädakisa — hukku,
nõudes kõik sult, mida valdad.

Näita, mida jõuad, jaksad,
sõnasõdur, raevul ründa!
kuni kõigil' kätte maksad,
kes meid külida ja künda
takistanud, — neetud saksad!

Värsijalge taktis sammu!
laetud relv, kuul — laskevalmis.
Annab ridadele rammu
lõhkeaine — peidet salmis,
mis on hinge kuhjund ammu

Näita, mida luua suudad,
muusidele teed sa silu!
Võideldes maailma uudad,
raskelt teotatud ilu
verehinnal luuleks muudad...

1941

LUULEVENDLUS

MA tulen teie sekka nagu võrdne,
ja mis ma enesega kaasa toon,
see on mu rahva mure mitmekordne,
sest süda õhetab kui verev moon.

Kui juba lilled õitseda on valus,
nüüd, kus on rüvetatud Eesti pind,
siis seda enam luuletajal alus,—
et ängistet ta tundeline rind.

Ma tean, et kannatusis küllalt kange,
mu rahvas vastupanus pole loid,
ei sakste ette põlvili ta lange,
jääb sirgeks kõnnak, uhkeks kehahoid.

Ent mida väiksem rahvas, seda suurem
ta alalhoiu kohal ripub oht.
Tean: igal vennal, olgu kes meist noorem,
all päikse olema peaks vastav koht.

Ma tulen, kasutades luule käike,
et ühine meil oleks mõttelend:
kas olgu rahvas arvukas või väike,
ta ühteviisi vapralt kaitsku end!

Nii nagu relvil, lööme vaenlast sõnul,
et ühiselt teed murraks meie ründ,
et tulevikus võitjatena mõnul
sealt jätkaksime, kuhu lõppes künd.

Ei tunnetel saa olla kahte leeri,
seepärast minu luule mure, lein,
küll tunneb iga rahva küla veeri,
kus tallat muru, sõtkut sõjast hein.

Ma tajun iga Liidu rahva raevu,
koos kõigiga lööb minu ründav pulss.
Ma endas kannan võitlejate vaevu,
kel suunaks ühine nüüd — Läände kurss.

End kõikidega tunda kindlas seoses—
ses määramatu loov ja võitev jõud.
Idee kui ühine veel tuksub teoses,
siis ainult edasi viib tahte sõud.

Seepärast elagu me luulesõprus!
rütm ühine, see riim, mis rahvad seob,
nii hävitet fašismi jultund tõprus
saab varsi, käsi-käes kui liidet peod!

Mai 1942



KORD MÕÕT SAAB TÄIS...

KÕIK need, kes istuvad nüüd ooperis, teatris, haakristid varrukail — veel võidutseji poosis, need ülimõrvarid, kes tapnud „lege artis“, las verest mõnulevad parterris ja loožis nii kaua, kuni nõuame neilt vastust, ja aru pärimis kord igast mabalastust.

Kord mõõt saab täis massroimadest ja mõrvust!
Süüpinki asetatult — teised istmed, toolid teid ootavad, kui need! — kui läbistuvad kõrvust teil hoopis teised helid — masendavad toonid, kui kõrvaldet fašismi toored ohud, kord kogu inimkond te üle mõistab kohut.

Siis peate aru andma igast verepiisast, mis süütult valatud, — on loetud iga pisar, ning arvel hukkamised — saadet surmaviisast. Kord peate kuulama taas miljonite kisa, kui süüdistab teid laste, naiste karje, ning näete rongikäigus manalaste varje.

Kõik tuleb hüvitada — vägivald ja toorus,
kõik roimad, kuriteod, te varjamata ülbus.
Või viimaks arvate, et vägistus on voorus,
ja parem suplemine — see on verekümbus?
Siis teadke! Veri ihkab vere hinda
teilt, kes te rüvetanud meie kodupinda.

Teid põllud süüdistavad, põlend külad, linnad,
ja kivid kisendavad varemete tuhas.
Kas naiste laipadelt trofeedena viid rinnad
meil pole tunnistajaiks, mida rass võib „puhas“,
kui taband meid ta mõnitus ja teotus,
neid raske kirjeldada luulekõnes — seotus.

Kord mõõt saab täis! Teil pole pääsmist loota!
Ju varsi lämmatab teid roime rängim koorem,
aeg saabub tauniv-jäik, kus kohtuotsust oota,
ja teenit karistust, rass metsikum ja toorem,
ei tule kaua, pidagem vaid meeles,
see hukkamõist kord kõlab iga rahva keeles!

Jaanuar 1942

LÄKITUS ¹

NÜÜD Peipsist mereni kus käivad kevadtuuled
ja päike ehib Emajõe kaldaid,
taas ärkab loodus roheluse vöös,
kas kodumaalane, sa kauget kaja kuuled?
kui uhub Balti meri sõjalaeva pardaid
ja virvetuled ennustavad öös,
et varsi vabaned fašistide sa ikkest,
nii nagu kevadveed kõik kõntsa uhtund,
ja merre kandund vangistaja jää,
taas pääsed piinapäevist pidevaist ja pikist,
täis masendust võib-olla? veidi kuhtund,
taas virgud vihas, püsti uhkelt pää,
ning sööstad võitlusse kui muistne Kalev kange:
raudrüütleid lööd, haakristi jultund sortse
sa hävitad.— Kui käib sul üle jõu,
me verivaenlasi veel sedavõrd ei lange,
siis tõttan hajutama sinu murekortse,
ja nagu siil kord andis soodsat nõu:

—„löö serviti! löö serviti! mu rahvas!“
mu kangelane, see su võime proov,
nüüd näita, mida suudab käsi võitlev
me vabaduse ürituses vahvas,
et tulevikus,— see me kõigi soov:
taas puhas vaenlasest vaid virguks kodu õitsev!...



LÄKITUS 2

MU rahvas, kuula! läheneb kuis kõu,
kuis Peipsi taga vabastuse äike
tuld heidab, pakatab et põu.
Siis jälle nähtavaks saab päike,
ja värskelt hingab iga küla, õu.

Taas saabund kevad, roheline mai,
kus verest pestud loodus jälle ärkab.
Nii sina tunned, kuidas lai
kõik, mis olnd kitsas, kangus — tärkab,
mis ühes kevadega elumõtte sai.

Nüüd Peipsist mereni käib võiduhüüd,
sild valmib, mida koostas muistne Kalev,
tamm raiutakse piirilt, — see me rahva püüd,
et mööda laineid meie vapper malev
võiks minna, tasuda kõik sakste süüd.

See meie kevad, meie tasuv välk,
see meie jõude purustav on pikne.
Seepärast teadku hitlerlane jätk:
ei meie turjal tema enam ripne,
kui kurjakuulutav on sõjapalk.

Nüüd Peipsist mereni las kajab laul,
kus tuntud kaldad kerges eetrivinas,
et jälle eestlane kord elaks aul,
võiks leida rõõmu meie taevasinas
ja lohutust, kui muiste vaevat Saul.

Mu Saaremaa, mu Muhu, Hiiu, kõik!
me uhked saared värskes laintemängus,
las võimsalt kostab teieni mu hõik!
Kõik, kes kui vaevakased, männid kängus
olnd, tunnete, kui suur on saabund võit!

MAAILMA NEEDUS

ÜKS nimi, millist kogu maailm neab
ja iga rahvas jälkusega mainib,
see — Adolf Hitler. Igaüks meist teab,
et umbes võrdne kõla olnud Kainil.

*

Meil süda seisatab, kui hüütaks: „Heil!“
maailma timukale, — keda manab
kõik inimkond. — Euroopa vereleil
on ületand kõik jubedused vanad.

*

Thyl Uylenspiegel. Öudne keskaeg taas
meil viirastub, kui mahalask ja kaagid
saand igapäiseks nähteks. — Igas maas
öös loitvad linnad, vägivalla paagid.

*

Suur roimar sammub hävituse teed,
kand veres, — läbi pisarate, pori.
Ent kuulake! kuid võidet mandrid, veed
ju ennustavad kõik: „memento mori!“

*

Kord saabub aeg, — saab osaks hullusärk
sel maniaagil, kes veel poosil vapral
käib ringi, praalib, — laubal veremärk.
Hetk varsi käes! Memento mori! — kapral!

*

Sa hukka mõistet rängas veresüüs,
nüüd kogu maailm ootab tasu, luna.
Kord kohtu ette verisemas rüüs
pead ilmuma, — näed meie vihapuna.

*

Surm Hitlerile! Kõigi needus, raev
sind tulevpõlvedest veel saadab läbi.
Kõik meenutavad, kui on lõppend vaeu,
sind — mõrvarit, kui saksa rahva häbi!

Juuli 1942

FAŠISTLIKELE TIMUKAILE

TE tulite, me vaene Eesti ägas,
te tulite ja tapsite, — sest vähe!
Röövroimade ja hävituse rāgas
teil vereuim vaid alles tõusis pähe.

Te tulite, küll põletades, puues,
keskaegsest vägivallast oli vähe.
Maa varemeil „uut“ jultund „korda“ luues
te võtsite meilt viimse kirjatähe.

Teil vähe valat verest, surmat ihust,
teid häiris vaim — me rahva vaba mõte,
mis vahtis vastu igast teose vihust,
teil igas lauses tundus relvavõte.

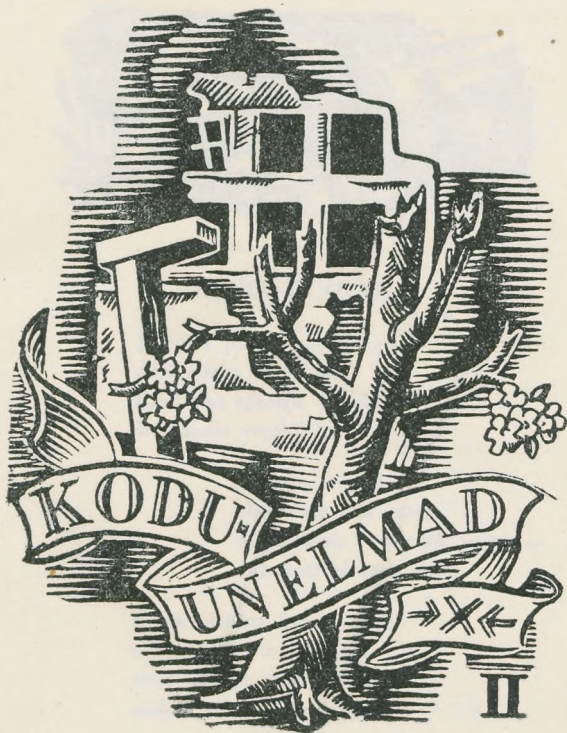
Teil vaimu jaokski valmis jube silmus,
me hingele mustpruuni mürki toote.
Te seda teete suures looma hirmus,
kui iga sõna, trükitähte poote.

Kui kunagi — käes mõök ja teises piibel,
te tulite meid pimestama usus,
siis nüüd vaid veremärk te surmatiibel:
— must haakrist kummitab maad laastet-rusus.

Taas tulite, ent kodumaa ei kuhtund:
ta võitles, võitleb, hävitab teid seni,
kui viimse laiba meri meilt on uhtund,
ja palga paraja on pärand peni.

Ei! timukad! te suuda Eestit murda!
Seks vististi ei ole vaja märkust,
et elab rahvas, kannatab, — ei kurda,
maa sülitab teil näkku viha, jälgust...

Juuli 1942





EESTI PINNAL

EESTI pinnal lahing kestab
mitu päeva, mitu ööd.
Kord sest ajalugu vestab,
õnnistades veretööd,

mida meie esiisad
alustanud orja väest,
nõnda meie — vaprad, visad —
vabadust ei anna käest.

Kestku lahing Eesti pinnal
mitu nädalt, mitu kuud,
meie maa ja vere hinnal
midagi ei soovi muud,

et siin vaenlane saaks löödud,
ootaks sakslust vilu haud,
kus kõik röövikutest söödud,
kaetud jälle oleks laud.

Eesti pinnal kestab lahing,
põksub süda, tuikab rind,
löögu hästi sõjaahing,
kui ka suur on võiduhind,

seda meie kodu väärib,
mis meilt vägivaldselt kist,
kuni põlisviha käärib,
ei meid orjasta haakrist!

Lahing kestab pinnal Eesti,
kuni vabastet: maa, rand,
kuni enam ühtki meestki
— vaenlast pole, kelle kand

meie maanteid, põldu tallaks,
kelle käsi tapaks — julm.
Vereudu moondu hallaks,
unune, jäik õudus, surm!

Juuli 1941

KODUUNELM

MA näen sind unes — ikka õites,
puud aedades on valges valus,
see tähendab — teutoon meid võites
on külind piina igas talus.

Vast näen: veel kased hiirekõrvus,
musttuhat aasal tikit lilli,
see tähendab — sa vaevled mõrvus,
surm puhub värsket vilepilli.

Vast põldusid näen — rukis lükib,
ja tolmlleb õblukeses vinas,
see tähendab — nälg majja tükib,
ning laibalehk on terav ninas.

Puid, metsa mühamas näen tormis,
merd lainetamas — vetekihas,
see tähendab, et igas vormis
me rahvas väljendab end vihas.

Ükskõik kui palju aega kulub,
kord ilmsi õitsed, nii kui ulmas,
sind praegu näen: koer kuhtund ulub
ja ootab meest kes julge surmas...

Aprill 1942



KEVAD EESTIS

NII selgesti ma näen sind praegu,
mu Eesti—võitmatu ja ootel,
nüüd lume lagunemisaegu,
kus tärkab elu muistsel kvootel,
vist igal mõte — kas veel künda?
kas saaki vaenlane ei ründa?

Ja tekib küsimus, mis võrsub
me verest, pisaratest, nutust,
kas oras tõusev viljaks kõrsub,
või tallataks' see samme rutust,
kui vaenlane kord hirmul punub,
et maantee — selleks määrat — unub.

Kuis näevad välja kullerkupud,
me pääsusilmad, hellerheinad?
Täis verist kastet nende nupud
ning kogu taimeriigi leinad
on sulet mustamulla kreppi:
ei vägivallaga saa leppi!

Vaat! tulik uljalt hoiab lippu,
ta tõrvalille lahkel saatel
just vihjab selle võidu tippu,
mis osaks saab ideel ja aatel,
mis inimsoo kord uueks muudab
ja ohvreid lunastada suudab.

Ja taamal sala angervaksad,
kui partisanid põõsa varjus,
nad luuravad, mis teevad saksad,
näe! eemal märku annab karjus,
et aeg on otsustavaks retkeks,
et lüüa vaenlast raevuhetkel.

Maikellukesed — vahast nagu
on valatud — nii läbipaistvast,
jääb hinge mõra, leinav vagu,
kui eemaldan nad ninast haistvast
ja mõtlen — kelle surmavärin
neis elab edasi? — nii pärin.

Kui tikit aasade nii vaibad
ja kogu maailm kevadehtes,
kas pole ellu ärgand laibad,
ja nende valu tuikab lehtis,

kui puudutab puid tuulehingus,
toob veidi selgust sõjavingus.

Kas pole kassikäpa pehmus
nii sametine — laps kui paitaks?...
Miks minu süda järsku ehmus?
Kas keegi selgitada aitaks,
miks tunnen selles ohvri puudet,
kes roimaritest mullaks muudet?

Mu silmis avarduvad kesad,
kust löoke tõuseb tiibekruvil;
me teame, et neil seal on pesad,
kus keerlevad rad lauluhuvil.
Üks kord siis kägu kuskil kukub, —
signaal, et vaenlane pea hukkub...

Aprill 1942

VALLUTATUD EESTI

SA maha jäid öö viirastuste õudu,
kui põlev laev, mis varsi vajub merre,
kui sõdur haavatu, kel pole jõudu,
kes nõrkemas on enda pahtund verre,
ja juba tunneb surma külma sõudu.

Sa maha jäid meist hävitule kumma, —
kui märter vaikne — hukkuv tuleriidal, —
maa, rahvas vaibund ahastusse tumma,
kui veremärk on igal uksepiidal,
ning roimasid on loendamatu summa.

Sa maha jäid röövmetsikuste küüsi,
nii kaitseta ja iseenda hooleks,
kui püssi ette jäänud kari püüsid:
pauk esimene paiskab pere pooleks,
kütt üksikult teeb surmaanalüüsi.

Sa maha jäid, ent imeline nähe:
sind selgemini näen ma veel kui enne,
kui sulen silmad, mõtiskelen vähe,
taas tunnen ära maa ja taeva selle,
ning laotuses viisnurkse leian tähe.

Ma näen sind julgena, sa — töökas, visa,
käed rusikas ja hambad vihast risti.
Ei vaenlane pea kuulma oigeid, kisa!
Ka siis, kui viimne hilp su seljast kisti,
sa surmapõlgusele andsid lisa.

Ma näen sind võitjana, kord kätte tasud
sa kõige eest, mis jäänud seni võlgu.
Kui raskeid arveid selgitama asud,
siis ärgu roimar kehitagu õlgu,
ning salaku, mis koorem hingel lasub!

Nii seisad silme ees, mu selja taga,
sa vaikiv valus, sisemiselt uhke.
Kui järsku tarvis rünnata on aga,
siis viha põline ja pidev puhke!
mu värss, mu rahvas, surmahoope jaga!...

Aprill 1942

KODUTEEL

MA sammun ilmsi, unes —
mult võetud koduteed,
näen — maa ja rahvas mures,
ning kuhtund mered, veed.

Näe! vaenlane siin talus
on teinud veretööd.
Päev möödub vaikselt valus,
täis hirmu, õudu ööd.

Kust läbi läinud röövel,
kõik puhas — paljaks teht,
kui oleks hiiglahöövel
käind üle, — pekstud reht.

Seal, kus on söödud, joodud,
julm roimar peatund tund,
on ikka mõni poodud,
kes võigastab su und.

Ei ühtki lauluviisi
siin kuule. Põld, kui aas
põeb rasket tulukriisi,
et kivi oigab maas.

Ei õobik julge laulda,
on vaikind lepalind.
Õökull vaid valvab hauda
ja ootab, päästja — sind!

Kõik käivad murtud, — leinas,
kui südames on tääk.
All — niitmata veel heinas
vaid ründab rukkirääk.

Vast külast nuttu, kisa,
järsk kuulda — appihüüd!
Seal tapet laps ja isa,
kes kaitseb ema nüüd?

Ja kui siis vahest villand
on roimar „vägiteost“,
siis näed, ta segi pilland
kõik, mis käind läbi peost.

Ta viimaks uinub — purjus, —
nüüd jõudnud paras hetk!
Saab palga jultund lurjus;
tend tabas öine retk.

Vast süütu aiateivas
on laetud, annab tuld,
surm ootab joogis, leivas,
ning mürgine on muld.

Surm luurab igal sammul, —
see rahva viha raev,
mis sakslaste käib kannul
kui süümepiin ja vaev.

Salk partisane luures
vast ilmuvad kui välk,
et näha — kelle juures
taas toimund tegu jälk.

Siis järsk on nende kohus
ja teostuv kättemaks.
Kas siis veel keegi ohus,
kui hukat viimne saks?

Nii tasujate matkad
ei lakka päeval, ööl.
Mees pimeduses jätkab
vaid oma päevatööd...



HAAKRISTI IKKES

MUST taevas, pimendatud kuu ja tähed,
kõik katnud pilved, looritanud öö.
Must maa, kõik aknad peitnud sära,
must ruum su ümber, kuhu eales lähed,
seal vägivalla vöö...
Ei Eestit tunne ära.

*

Võib-olla on pilkane parem
valgusest, täis mis on õudu?
kui nutetud silmist unetuist
loen su piinade päevikut,
teades — hiljem või varem
raugevat viimast su jõudu
keset laugude punetust —
põhjal haura, või kaeviku.

*

Ei, ei! see pole sina — märter,
haakristi tuleriidal tuhastet,
keda ma näen, kes haliseb
ja illusioone loob,
vaid sina, kelle viha värt
tulikirjalist kangast koob
pimeduse telgedel,
kuni maa on puhastet
ja sakslane variseb
ise oma verre,
võitluspäevil kus helgetel
eestlane — kättemaksuihast
uputab ülekohtu merre,
haaratud pühast vihast,
raevuleegiga põletab
kõik roimarid jõledad,
et sest tulekumast,
tõusta tuhast ja nõest,
valust otsatumast,
särades vaid tõest!...

Aprill 1942

MA KUULATAN...

MA kuulatan mändide müha,
kui puhub mu kodumaa tuul,
on armas kauge hingus püha, —
saand sosinaks nõtkuval puul.

Mu südames haabade värin
nii loomulik, värsket ja eht,
et tundub kui mõõkade tärin
mind puudutaks, — vehkleb kui leht.

Ma kuulatan kaskede salu,
täis needust on latvade jutt:
nad mehiselt varjavad valu
ka siis, kipub kurku kui nutt.

Ikka suuremaks paisub kohin
ja tugevneb metsade raev,
kui puudutada võõras tohib
seda, — mis meie töö ja vaev.

Juba vilistab, murrab raju,
kostab hulkade võitlushüüd:
„Aeg — sakslastest rookida maju
on saabund, — kõik tasuma nüüd!“

Ma kuulatan... Milline segu
on tundeid ja soove siis koos,
kui ootan sult kangelastegu —
maa, suureks saa vabastushoos!

August 1942



LUULETAJAILE EESTIS

MA tean, ei kõla laul,
kui mask on surut suule,
kui haakrist hingel lisaks,
ning roimarid su ümber.

Kus sakslane on võimul-aul,
seal varsti sureb luule,
või muutub lämbund kisaks,
mis süngemaist on süngem.

*

Mõistan teie piina ja alandust, —
nagu seisaksite palja jalu...

Mõistan teie vaikimise valu,
mida kannate südamekukrus
nagu leinakase rippuvat nukrust,
kuni välja lööb automaadivalangust
eesti põline viha ja kihk,
kui tulelääitse kiirtevihk

pendlina laotuses kõigub,
ning sõjavirmalised
üsna lähedal vehklevad öös,
kui maa kõiki võitlusse hõigub,
siis, särasilmalised,
näidake kättemaksutöös,
mida suudavad relvastet peod,
aastasajandeis vastu et kajaks
meie ühine vabastuse ood!
Mida nimetame Suureks Ajaks,
selles elavad suured vaid teod
ja sünnivad kangelaslood...
Olge valvel ja valmis,
et oleks, — mida jäädvustada salmis!

EESTI SÜDA

KUI vaenlane kõik hävitand ja laastand,
kõik tühjendand on ahnitsejad jõugud,
mis keegi oma jõuga jälle taastand,
ka selle närind hitlerlikud tõugud,

veel on üks aare — muistse elav pärand,
mis on, mis jääb, kui jagamatu aatom.
Ei kunagi ta pole nõnda särand,
kui nüüd, kus saabund kättemaksu daatum.

See — eesti süda — armastav ja vihkav,
suur helluses, ent vääramatu vaenus.
Nüüd sinus tuikab iidne valu kihkav,
ning veri ruttab raugematus raevus.

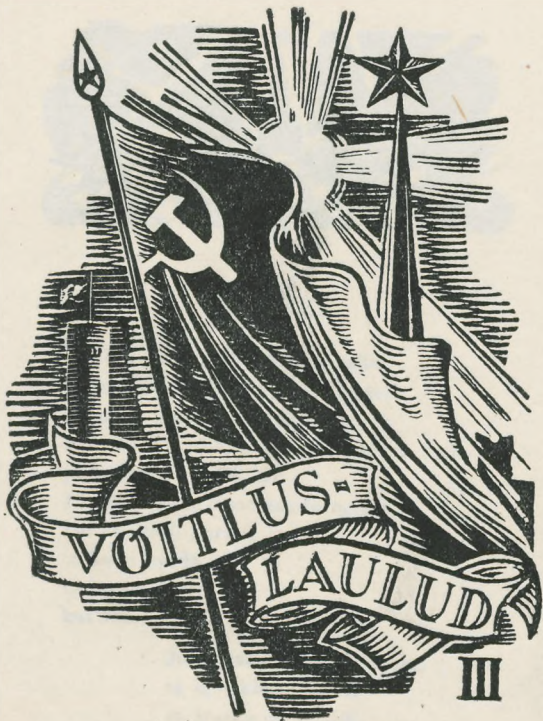
Kaht võimsat tunnet kannad põues uhkelt,
kaht relva laetud võitluseks ja võiduks,
et siis, kui otsustav kord lahing puhkeb,
ei enam keegi kaksipidi kõiguks!

Sind keegi pole hävitada suutnud
ei aastate, ei sajandite kestes.
Sa oled rahva võitmatuks vaid muutnud,
nii nagu seisab kroonikate vestes.

Su muistset viha, tasumise kihku,
ei miski suuda takistada-pärssi.
Seepärast põimida end luba luulevihku,
ning soojalt panna tuksuma mu värssi!...

Märts 1943







PARTEI

SUUR selgus, kõikekaaluv rahu
meis, kui on algand vaenuline retk,
ei miski muu me kavva mahu,
kui võitlus, võit, meilt mida nõuab hetk —
ja kodumaa. — Oh ei!
Ei ükski võim meid suuda murda,
kui tegutseb Partei,
ei keegi kurda,
hädas unda,
kui suurim oht.

Julm vaenlane saab tunda,
et igal kindel koht,
et igaüks on leidlik,

kui tarvis vastulöök,
ja ainult mõni veidrik
veel mõtleb: — elumaht
on vaikne kodu, mugav õhtusööök...

Ei ole otsust kaht,
on rahvas sellest teadlik,
et õige tee ta valind:
üksmeeles on me võit,
kui kutsub kõiki Stalin,
kui algand surmasõit,

jõud korraldav ja seadlik, —
me võimas juht — Partei
ei lase võita vaenlasel, oh ei!

Juuni 1941

SUUR OKTOOBER

Kantaat 25. aastapäevaks

1

AEG räägib, sündmustel on sõna,
rõõm südames kõigis kajastu!
Käib kõigist maadest läbi täna kõla,
võib uhke olla meie ajastu,
kus kätel kanname Oktoobrilõikust,
mis võinud kasvada ja valmida,
ja mille kaitseks tugevdame võitlust,
et uusi võidulaule salmida.

2

Aast-aastalt tagus vasar, rõkkas alas,
vaim väsimatu elu teoseks sulges.
Au sellele! kes sisu vormi valas,
kes näidata ja väita julges,
et võimalik maailma muuta
on siis, — teooria kui praksis
kooskõlastet, et ühiskonda uuta,
kus töö ja võimed oleks hindeks-taksiks.

Ei ole kõigil õnne olnud,
et heita endalt orjaahelad,
et raputada mineviku tolmu,
et kaoksid klassid, seisusvahemaad.

3

Maaailmasõja taustal,
veel algelisel kaustal
sai sõna teoks ja tõeks.
Nii mõnele siis selgus
ideede võim ja helgus,
näis nagu maailm põeks
kui haige rasket kriisi:
vastoludes ta ägas,
väärkõlade lood rägas
ei leitud ühist viisi.

4

Oktoober võitis, — revolutsioon,
kant massidest, kus sirge joon
on kõiges mõõduandev,
sai esmakordselt teoks,
kus ühtlus, õiglus eoks,
töö — korraldav ja kandev.

on kõige ind ja siht,
et töötajate kiht
saaks tasu nagu teened,
et võidaks sotsialism,
loov-arenev marksism,
kõik kõrged, õilsad veended!

5

Trumm mürise! ja hüüa pasun:
„kakskümmend viis, kakskümmend viis, —
üks veerandsada rahva võim on kestnud!“
Ei kunagi me anna seda käest!
Kõik kannatused võit meil ükskord tasub,
lõppkokkuvõtte selgub kõigil siis,
kui ajalugu viimsest võidust vestnud,
kui vaenlane on murtud meie väest!

*

Täna võime — kantud uuest rütmist,
uudsevilja, saaki lõigata,
ükski süda nüüd ei vaja kütmist,
pidulikult rind võib hõigata:
„vaadake, kuis sellelt võidutipult
edas' elu, saatust kanname!
Lenini ja Stalini, näe! lipult
päikest teistelegi anname!“

Sellepärast, kangelased vahvad,
viimseks lahinguks nüüd relvile!
et maailma vabastatud rahvad
osa võidust saaksid endile!...

September 1942



VÕITMATU MOSKVA

SA nagu viinamarjakobar,
mis ripub oksal — ilutseb,
all rebane „pruun“ — isust ogar:
näeb silm tal — süda himutseb,
ent kuidagi ei hakka hammas,
ei kuidagi saa suhu maik,
veel uhkelt seisab Kremli sammas
ja mausoleumi pühapaik.

Linn seisab uljalt, hoides trotsi,
tend asjata saks silmitseb,
ei suuda nõrka kohta otsi
binokkel, — nägu pilvitseb:
vöönd võitmatu ees — tihe, raudne, —
nõukogude suur kaitsevall,
ei rünnak otsene, ei kaudne
too võitu, — taevas tinahall.

Linn-sangar hoolsalt valvel-mõtlik,
tramm lookleb, liugleb trolleybus,
on iga nagu osavõtlik,
kui järsku taamal — ei tea kus
seniidist sajab mürsurahet
ja kostab häire — oht-alarm,
see aina tõstab võidutahet,
ning iga pilk on vihast karm.

Näed ainult tõsist, kindlat otsust:
„ei Moskvat anna kunagi
me käest!“ Ei teki vastuoksust,
ei täna nagu tunagi,
ei kohuta viis tuhat tanki,
teab tööline ja külamees,
kuis lüüa vaenlase „va banque'i“
nii tegudes kui südames.

Ja järsku nagu muistsel maalil
näed herost — vaimukangelast:
suur Puškin — mõttes pjedestaalil
sind kaitseb, Moskva, — oma last,
ning kuhu iganes sa lähed,
meid kutsub tema luulelõit,
ja ülal Kremli viisnurk-tähed
vaid ennustavad: „meie võit!“

Detsember 1941

LENINGRAD SÕJA PÄEVIL

I

SSEESAMA rahu — valat rauda, malmi,
toosama Neeva — sängitet graniiti,
vast üsna vihane ja õel,
ta viskleb, tinane ja hoogne,
et kuidagi ei mahu salmi
rütmi raske, range, — terasvoogne,
kui kerkib torkavalt seniiti
Admiraliteedi uhke nõel,
alt ülesse mis pilgu hiivab,
kus uitleb tuul (vist 7 palli!),
nii ründav — hagev, jooksul agar,
et kuidagi ei pääse käest
rünkpilve rebit pagev sagar,
mis koonlana puulatvu riivab,
ning siblides veel kõigest väest
ta siiski sulab laama halli
ja kaugeneb kui suitsukamar...
On maani laskund taevast avar,

Seesama Leningrad — nii mehine ja turris,
 needsamad sillad — tursund vete kohal
 raudkaared, sambad vastu peegelduvad,
 kui ümberringi liiklemise vurris
 tramvaide liinid võrguks heegelduvad,
 ning miski kaja üld'seks mühaks vohab,
 kui puhuks lõõts ja töötaks alas,
 musttuhat vasaraid kui järjest taoks,
 siis järsku mootorite surin
 meil tuikab kõrvus, astvas jalas,
 ning taamal — ei tea kelle jaoks
 lööb sekka kahurite urin,
 mis kuuldavuses, hoos varieerub,
 et mõnelegi varjend meenub.

II

Massiivsed majad — igaüks neist kindlus,
 on valmis rünnakuks ja kaitseks,
 revolutsiooni, vabaduse vaim
 siin lehvib pilgus, igas ilmes
 suur elutahe — võiduindlus
 ka siis, kui murelik ja pilves
 on taevas. Harjumuseks — maitseks
 saand vastulöökk, kui ütleb aim,

et vabadus on kaalul — ohus,
siis sõdida on iga kohus!

*

Ja nagu vana kombe järgi,
kui mindi lahingusse, sõtta,
näe! käega hoolsa geomeetri
teind aknadki on ristimärgi,
kui tahetakse järsku võtta
meid tule alla — kaudu eetri,
et poleks klaasi, kus veel puudub
nii, nagu nõuab ajajärk:
vööd, joonis olgu igal ruudul
kui talisman ja kaitsemärk!

Ja kui siis järsku häire tabab
meid vilkas askelduse hoos,
vaist ühine — end peita! rabab:
on lohutavam — surra koos,
ning isegi, näe! monumendid
on millegagi varjand endid.

III

Ja õhtuti, kui kuhtub kära,
linn vaibub videviku rüüs,
siis hoolsalt valvatud kõik tsoonid:

ei ühtki tuld, ei ühtki sära
või avastada analüüs,
vaid uljalt hõljuvad balloonid,
ning katustele „tähetargad“
on tõusnud — silmis hool ja julgus,
aukartust äratavaks reaks,
et haakiströövlid, öised vargad,
või mõni eksind õhuhulgas
meid järsku ninapidi ei veaks.

Siis veendume, et sellel rindel
meel julge kõigil, tunne kindel...

Leningrad, sügis 1941



KORD KUULETE!...

KORD kuulete, kuis laulavad taas skäärid
ja fjordid kajastavad Norra võiduhüüdu.
Aeg sangarlik vaid kangelasi väärrib, —
neid jäädvustab ja viikingite püüdu
taas uued saagad kuulutavad — uljust
ja helistavad tuleviku kuljust.

*

Kord kuulete, kuis Eesti rand ja manner
taas võimsalt haaratud on runoviisest-hümnist,
kuis häälitseb ja vestab muistne kannel
noist lugudest, kust osa saada — kümnist
ka luuletaja tahaks — laulda kooris
a vabastajaid kiita tõusvas toonis.

*

jKord kuulete, kuis Läti, Leedu, naabrid
ka muistsed kangelased äratavad unest,
et sammuksid koos kogu rahva kaadrid,
kui käinud läbi puhastuse tulest,
võiks rahvas rajada teed enda hüveks
ja tulevsoole olla kindlaks tüveks.

*

Kord Madalmaade tüse kunst ja huumor
taas värskelt sädeleb ta kanalitel, randel,
siis põhjamine veri jälle kuum on,
ning uued meistrid pakataval andel
meid võluvad, kui lõppenud on taplus,
ja näitavad — veel elab värviaplus.

*

Kord kuulete, kuis iga rahva keeltes,
kes pääs end orjusest: nii prantslane, kui poolak,
tšehh, belglane — kord jõudeaega veetes,
blond taanlane, moldaavlane ja slovakk,
kõik arendavad keeleilu — laulvust,
mis rajab teed ja võidab ruumi, kaugust.

*

Ja kajab Jadran, — Vahemere kaldal
end kogund serblased, kroaadid ja sloveenid,
neil omad viisid — laulab Drina, Vardar
nii võluvalt, kui meelitaks sireenid,
ja Homerose müüte kostaks Kreekast:
maalt maale rõõmulaule sisse veetaks.

*

Ma kadestan teid — meistrid heliloojad,
te, kes kord ühendate kõlavas finaalis
kõik rahvad vaprad — meile võidutoojad,
ja laulate maakera täidet saalis.
Ei keegi märka siis, ei ükski kuule,
et sõnad viisile on annud luule...

Juuli 1942



VÕIDULAUL

MA kuulen juba võiduviisi helget,
see algab tasa — hardumuses laiub,
toon paisub, tugevneb, rõõm üsna selgelt
ju kajab — pikkamisi rada raiub,
kui jõgi voolav — ülev raudses rahus,
veel kogub jõudu, vahest paigal tammub,
siis kuuldu helisid, mis teistest lahus,
sümfoonia ju sangarina sammub,
rütm kindel — mõõdet, juba ründab miski
veel enne, kui fanfaarid saaksid hüüda,
järsk pikselöök — litaur taob vastu diski,
torm pääseb lahti, — nagu mööda püüda
pill tahab pillist — üleskutsuv hõik
lööb kõrvu pasunate puhkmetallist,
orkester ärkab tervikuna — kõik:
fagotid, klarnetid on haarat trallist,
flööt häälitseb ja metsasarve huiked,
kui helihäire — kontrabassi mõmin,

pill-organismi lainetavad tuiked,
kust välja tungib trummi kõuekõmin, —

see kõik on lahing võidukas, — ehk viimne?
ja lõplik! — siis, kui vaenlane lööd puruks,
kus jälle elu õnnelik — intiimne
meis tärkab, — mure et ei enam suruks!

*

Siis viiulite puhang — kerge tuulehoog
meid puudutab ja tšello mahe — paitav
ju ennustab, et rikkalik on loog,
mis relvadega kõigil tandreil niidet,
siis tunneme, kuis süda kaasa aitab,
et võidu teostaja vaid oleks tänat, kiidet,
et iga kangelane võidupärja pälviks!...

Järsk terav heli — nagu giljotiin
meid hoiatab — jalg iial et ei hälbiks
teelt õigelt sinna, kus meid ootab miin!

Ja siis on tunne pühalik, — kui loosiks
võit meile õnne igaveseks ajaks,
sest helid liitugu apoteoosiks,
et tulevpõlvedele nad veel kaua kajaks!...

Juuni 1942

HAAVATUD

JU eemal rindest palatite rahu
siin haigevoodil ravil lamades
te tunnete kõik ühiselt ja lahus,
kuis põleb vihatuli haavades,
ja tuikab valu kogu veremahus.

Kes tabat käega neetud vaenlast tajub,
kes haavat rinnust, sakslast kirudes
siinsamas jõuetusest patja vajub,
ent hõõgub mürki silmapiludes,
ja raevust öösel leegitsevad ajud.

On kättemaksust süda järjest kihul
ka sel, kes vaevalt astub, komistab,
ta vaenlast tunneb oma nahal, ihul
nii teravalt, et vahest omistab
ta neile võõrast lõhna oma pihul.

Saaks tagasi vaid jõu, et uuest' minna,
et uuest' astu meeste ridades,
kes jäänud üksi jätkama tööd sinna,
kus äsja rasket võitlust pidades
koos vabastasid koduküla, linna.

Nii uljalt ületades iscendid
kõik vaevad unustavad haavatud.
Kord ajalugu sangareina nendib
neid, kellest valmivad kord raamatud,
kus verekirjal lugeda legendid.

Moskva, jaanuar 1943

PÄIKE ON MEIEGA

TAAS ööst saab päev, sest meiega on päike,
ta sädeleb me relvil rippudes,
kui sammume koos võidust rääkides,
ta naer me nägudel, ta lehvib lippudes,
ta kiired muutuvad siis tääkideks,
kui kättemaksu, viha püha äike
nois sõja rajuilmades
lööb välkuma me silmades.

*

On päike meiega — me liitlane,
koos ründame kui pimedust ja kurja,
kõik vasturünnakud (siinjuures viitame)
ju alguses koos ajame me nurja,

sest meiga on päike, tõde, õiglus,
mis jäädvustub ja kiirgama jääb võidus!...

HOMMIK

JU koidulinikutest koorudes,
taas valmis pikamaade voorudeks,
näel puhkeb päike verevalt ja loitvalt.

Nii hõõguv emarind vast särab toitvalt,
ning vastu sädelevad rõõmust
kaks silma — osa saand sest sõõmust.

Käib läbi inimeste ajudest,
maast — segi paisat sõjarajudest,
tung võitluseks, tung tegudeks, tööks loovaks.

Noist puhtevagudest kui vastu hoovaks
kõik meie ürituste selgus,
me mõtete, ideede helgus.

Kui laps ma õnnelik, kui värssides,
end luulevormi, sissu mässides,
koit tulikeeli elab, paistab võitvalt.

Haakristi ööst vaim väljub vastusõitvalt
Suurpäevale, mis täis on valgust
ja uue elu uhket algust...

NOORTE HÜÜD

ME hüüd — surm vaenlasele! Kodumaa saa vabaks!
Oo Eesti, kuula! — see su noorte hõik.
Me püüd — kuul vihisev et täpselt märki tabaks,
parooliks võitluses: „kas surm, või võit!“

Me silmis moondunud on viha süüteaineks,
me südames — kättemaksu loit.
Teos jääme — lahingutes sitketeks ja kaineiks
nii kaua, uuesti kui tõuseb koit.

Meis igas sangar peidul — kannatlik ja vapper,
täis surmapõlgust sammub iga noor.
Meid esivanemate kutsub sõjatapper,
ja saadab leelutaji muistne koor.

Seepärast sakslastele süngeks saagu surmaks
me vanne: — võita, võita! Tulle nüüd!
Me retk fašismile las moondub teenit turmaks,
kui Peipsist mereni käib sõjahüüd!

Ei sammu tagasi! Vaid ainult edasi! Puhkus
meid ootab siis, kui vaba Eesti pind.

Meid võimsalt innustab me rahvusline uhkus
ja rahulduses tõuseb piinat rind.

Me veendund patrioodid — kangelaslik noorus,
kel meeles valus maaga hüvast'jätt.

Pea käsi mehine (olnd lootus meie voorus!)
taas uljalt surub partisani kätt.

Ja kuis ka vaenlane me kodumaad ei laastaks,
kus esivanemate puhkab põrm,
käesolev ajastu saab meie võiduaastaks,
ja siis võib jälle süda olla õrn.

Me päralt tulevik, me lihased on pingul,
ju näeme inimsugu rahurüüs.
Kord tõelise kultuuri seistes kõrgel kingul
meid haarab rõõmus elu analüüs.

Ja kõrgustesse ülal — mis me peade kohal,
meid vaimukotkaste viib tiirlev lend.
Las maailm sünnivalus ümberringi vohab,
kus uuest' igaüks meist leiab end!

SA VÕIDAD, NOORUS!

NÜÜD, kus ju kohavad kõik kevadveed ja ojad,
mets mühab tuultes, kosutav on õhk,
lipp kõrgemale tõstke, eesti tütreid, pojad,
maa vabaneb, — pea murdub võõras rõhk!

Las noorte südamete, meelte, tahteleegi
eesmärgile nüüd kannavad te käed!
Ei seda takistada suuda enam keegi,
ei miski tõke, hitlerlikud väed.

Rely kõvemini pihku! Kättemaksuvihas
sa võidad, noorus! Aina kasvab jõud,
mis kümnekordistub su liikmetes ja pihas,
kui koduranda jõuab sõjasõud.

Seepärast, edasi! Ju loetud sakste päevad,
taas paistab selgelt vabaduse loit.
Siis sinu särasilmad vaimustuses näevad:
me võidust tõuseb tuleviku koit!

Märts 1943

ME TULEME...

ME tuleme võidusammul,
meid kutsub maa uuestisünd,
käib verise vaenlase kannul
raudrelvade hävitav ründ.

Me tuleme kõigi nimel,
kel püha on rahvuslik püüd,
veel seljas meil sõdurisinel,
töö, vabadus! — see meie hüüd.

Me tuleme päästja rutul,
välkkiire me sammude jooks,
et lõpp oleks väetite nutul,
ja mehi et silmus ei pooks.

Me tuleme vennaarmul,
taas sirutame vastu käed,
koos püüame ühisel tarmul
võita põlised vaenuväed.

Ma tuleme pühal vihal,
oo värisegu roimar — saks!

Eesti muistsel südameihal
ikka sihiks olnd kättemaks...

Aprill 1942



SISUKORD

RELVASTATUD VÄRSID

Aeg on saabund	7
Muuside mobilisatsioon	10
Relvastatud värss I	12
Luulevendlus	14
Kord mõõt saab täis	17
Läkitus 1	19
Läkitus 2	21
Maaailma needus	23
Fašistlikele timukaile	25

KODUUNELMAD

Eesti pinnal	29
Koduunelm	31
Kevad Eestis	33
Vallutatud Eesti	36
Koduteel	38
Haakristi ikkes	42

Ma kuulatan	44
Luuletajaile Eestis	46
Eesti süda	48

VÕITLUSLAULUD

Partei	53
Suur Oktoober	55
Võitmatu Moskva	59
Leningrad sõja päevil	61
Kord kuulete	65
Võidulaul	68
Haavatud	70
Päike on meiega	72
Hommik	73
Noorte hüüd	74
Sa võidad, noorus!	76
Me tuleme...	77

A 1050. Подписано к печати 7/VII 1943 г. Зак. 713.
Тир. 3600. Фор. 84×104^{1/34} Объем 2^{1/2} п. л. Уч.-изд. 1,79 л.

Типография „Искра революции“, Москва

SISSESATTUNUD TRÜKIVIGU:

lk. 65	alt	7. rida	on trükitud	<i>a</i>	peab olema	<i>ja</i>
„ 65	„	6. „	„ „ „	<i>jKord</i>	peab olema	<i>Kord</i>
„ 73	ülalt	9. „	„ „ „	<i>näel</i>	„ „	<i>näe!</i>

ИОГАННЕС БАРБАРУС • Боевые стихи

На эстонском языке

~~Цена 2 р. 50 к.~~